

A VÉGINTÉZKEDÉSI SZABADSÁG ÉRVÉNYESÜLÉSÉNEK KÉRDÉSE A MEZŐGAZDASÁGI FÖLDEK ÖRÖKLÉSE ESETÉN*

Hornyák Zsófia
tudományos segédmunkatárs

Miskolci Egyetem

Bevezető gondolatok

Jelen kutatásunk középpontjában egy igen érdekes kérdés, a végintézkedési szabadság és annak korlátozása áll. Korábban már foglalkoztunk a mezőgazdasági földekre vonatkozó törvényes öröklési renddel, vagyis inkább az arra vonatkozó speciális szabályok hiányával, mint a hazai földforgalmi szabályozás egyik neuralgikus pontjával.¹ Elemeztük továbbá a termőföld végintézkedési örökléssel történő megszerzésének esetét is, különös figyelmet szentelve az ezzel kapcsolatosan felmerülő ellentmondásokra. Ennek kapcsán merült fel kérdésként, hogy a mezőgazdasági földforgalomban bevezetett korlátozások nem állítanak-e az örökhagyó végintézkedési szabadsága elé egyfajta korlátot. Ezen tanulmány keretei között erre keressük a választ, végigelve azokat a feltételeket és jogintézményeket a mezőgazdasági földek tulajdonszerzésének folyamatában, amelyek akadályt jelenthetnek az örökhagyó szabad akaratának érvényesülésében.

A tulajdonszerzési jogosultság megszerzésének speciális feltételei

A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: földforgalmi törvény)² kivette a hatálya alól a föld tulajdonjogának törvé-

* „A tanulmány a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával (K120158 kutatási téma-pályázat keretében) az NKFI Alapból valósult meg.”

¹ Lásd HORNYÁK Zsófia: *Einige neuralgische Punkte des neuen Grundstückverkehrsgesetzes*. In: Stipta István (szerk.): Miskolci Egyetem Doktoranduszok Fóruma: Állam- és Jogtudományi Kar szekciókiadványa. Miskolci Egyetem Tudományszervezési és Nemzetközi Osztály, Miskolc, 2013. 117-121.; HORNYÁK Zsófia: *Földöröklési kérdések jogösszehasonlító elemzésben*. In: Szabó Miklós (szerk.): Miskolci Egyetem Doktoranduszok Fóruma: Állam- és Jogtudományi Kar szekciókiadványa. Miskolci Egyetem Tudományos és Nemzetközi Rektorhelyettesi Titkárság, Miskolc, 2016. 131-135.

² Ennek elemzése kapcsán és az előzményeiről lásd ANDRÉKA Tamás: *Birtokpolitikai távlatok a hazai mezőgazdaság versenyképességének szolgálatában*. In: Csák Csilla (szerk.): Az európai földszabályozás aktuális kihívásai. Novotni Kiadó, Miskolc, 2010. 7-19.; Csák Csilla: *Die ungarische Regulierung der Eigentums- und Nutzungsverhältnisse des Ackerbodens nach dem Beitritt zur Europäischen Union. Agrár- és Környezetjog*, 2010. évf. 5. szám, 20-31.; Csák Csilla – SZILÁGYI János Ede: *Legislative tendencies of land ownership acquisition in Hungary*. In: Norer, Roland – Holzer, Gottfried (szerk.): *Agrarrecht Jahrbuch – 2013*. Neuer Wissenschaftlicher Verlag, Wien – Graz, 2013. 220-224.; HORVÁTH Gergely: *Protection of Land as a Special*

nyes örökléssel történő megszerzésének esetét,³ ám a végintézkedésen alapuló öröklésre kiterjed a törvény hatálya. Emiatt a végintézkedés alapján történő tulajdonszerzésnél is szükség van a szerző fél nyilatkozatára,⁴ amelyben vállalnia kell, hogy a föld használatát másnak nem engedi át, azt maga használja, és ennek során eleget tesz a földhasznosítási kötelezettségének, a földet a tulajdonszerzés időpontjától számított öt évig más célra nem hasznosítja, valamint hogy nincs a földhasználatért járó ellenszolgáltatásának teljesítéséből eredő bármilyen korábbi földhasználattal kapcsolatos jogerősen megállapított és fennálló díj-, vagy egyéb tartozása. A tulajdonszerzési jogosultság további feltétele, hogy a szerző féllel szemben a szerzést megelőző öt éven belül nem állapították meg, hogy a szerzési korlátozások megkerülésére irányuló jogügyletet kötött.⁵ Amennyiben az örökös pályakezdő gazdálkodó, akkor még további kötelezettségei is vannak.⁶

Véleményünk szerint indokolatlan végintézkedési öröklésnél ezen nyilatkozatok megtétele, hiszen ha feltételhez kötjük az öröklésen alapuló tulajdonszerzést, akkor, amennyiben ezeket az örökös nem teszi meg, nem szerezheti meg a föld tulajdonjogát, mely ellentétes az örökhatyó végakaratóval, így a végrendelkezési szabadság gátjává is válik.

Végintézkedési öröklés esetén előfordulhat, hogy földművesnek nem minősülő személyt⁷ nevez meg örökösének az örökhatyó, náluk viszont elég erős korlátot állított fel

Subject of Property: New Directions of Land Law. In: Smuk Péter (szerk.): *The Transformation of the Hungarian Legal System 2010-2013.* Complex Wolters Kluwer – Széchenyi István University, Budapest, 2013. 359-366.; KAPRONCZAI István: *Az új földszabályozás hatása az agrárpolitikára.* In: Korom Ágoston (szerk.): *Az új magyar földforgalmi szabályozás az uniós jogban.* Nemzeti Közszerológáti Egyetem, Budapest, 2013. 79-92.; KECSKÉS László – SZÉCSÉNYI László: *A termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény 6. §-a a nemzetközi jog és az EK-jog fényében.* *Magyar Jog,* 1997. évf. 12. szám, 721-729.; KURUCZ Mihály: *Gondolatok a termőföldjog szabályozás kereteiről és feltételeiről.* *Geodézia és Kartográfia,* 2008. évf. 9. szám, 13-22.; MIKÓ Zoltán: *A birtokpolitika megvalósulását segítő nemzeti jogi eszközök.* In: Korom Ágoston (szerk.): *Az új magyar földforgalmi szabályozás az uniós jogban.* Nemzeti Közszerológáti Egyetem, Budapest, 2013. 151-163.; NAGY Zoltán: *A termőfölddel kapcsolatos szabályozás pénzügyi jogi aspektusai.* In: Csák Csilla (szerk.): *Az európai földszabályozás aktuális kihívásai.* Novotni Kiadó, Miskolc, 2010. 187-197.; OLAJOS István: *A termőföldről szóló törvény változásai a kormányváltozások következtében: gazdasági eredményesség és politikai öncélúság.* *Napi Jogász,* 2002. évf. 10. szám, 13-17.; OLAJOS István – SZILÁGYI Szabolcs: *The most important changes in the field of agricultural law in Hungary between 2011 and 2013.* *Journal of Agricultural and Environmental Law,* 2013. évf. 15. szám, 93-110.; PRUGBERGER Tamás: *Szemponok az új földtörvény vitaanyagának értékeléséhez és a földtörvény újra kodifikációjához.* *Kapu,* 2012. évf. 9-10. szám, 62-65.; VASS János: *A földtörvény módosítások margójára.* In: Vass János (szerk.): *Tanulmányok Dr. Domé Mária egyetemi tanár 70. születésnapjára.* ELTE-ÁJK, Budapest, 2003. 159-170.; ZSOHÁR András: *A termőföldről szóló törvény módosításának problémái.* *Gazdaság és Jog,* 2013. évf. 4. szám, 23-24.

³ Földforgalmi törvény (Fftv.) 6. § (2) bek.

⁴ Erről bővebben lásd: CSÁK Csilla – HORNYÁK Zsófia: *Az átalakuló mezőgazdasági földszabályozás.* *Advocat,* 2013. évf. 1-4. szám, 12-17.; CSÁK Csilla – HORNYÁK Zsófia: *Az új földforgalmi törvényről.* *Östermelő,* 2013. évf. 4. szám, 7-10.

⁵ Fftv. 13. § (1), 14. § (1)-(2) bek.

⁶ Fftv. 15. §

⁷ Azzal kapcsolatban, hogy ki minősül földművesnek lásd még OLAJOS István: *A termőföldek használata az erdő- és mezőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény alapján.* In: Korom Ágoston (szerk.): *Az új magyar földforgalmi szabályozás az uniós jogban.* Nemzeti Közszerológáti Egyetem, Budapest, 2013. 121-135.; RAISZ Anikó: *Women in Hungarian Agriculture.* In: Muñiz Espada, Esther – Bourges, Leticia (ed.): *Agricultura Familiar.* Madrid: Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente, 2014. 125-142.; SZILÁGYI János Ede: *Das landwirtschaftliche Grundstückverkehrsrecht als erster Teil der neuen ungarischen Ordnung betreffend landwirtschaftlichen Grundstücken.* *Agrar- und Umweltrecht,* 2015. évf. 2. szám, 44-50.

a jogalkotó a megszerzhető terület nagyságára vonatkozóan.⁸ Főszabály szerint nem földműves belföldi természetes személy és tagállami állampolgár akkor szerezheti meg a föld tulajdonjogát, ha a birtokában álló föld területnagysága a megszerzeni kívánt föld területnagyságával együtt nem haladja meg az 1 hektárt. Ez alól kivételt képez, ha a földművesnek nem minősülő belföldi természetes személy vagy tagállami állampolgár a tulajdonjogot átruházó személy közeli hozzátartozója.⁹ A földművesnek nem minősülő közeli hozzátartozóknál a földművesekre irányadó általános földszerzési maximumot kell figyelembe venni, vagyis ők 300 hektár mértékig szerezhetik meg a mezőgazdasági föld tulajdonjogát.¹⁰ Természetesen öröklés esetén is figyelembe kell venni ezeket a korlátokat és az 1 hektáros, vagy adott esetben a 300 hektáros földszerzési maximumot nem lépheti túl az örökös tulajdonában lévő összes föld – tehát a már korábban meglévő és az öröklés útján megszerzett földek – együttes területnagysága.¹¹

A hatósági jóváhagyás szabályai végintézkedés esetén

Mivel eltérő rendelkezéssel nem találkozunk, így a föld tulajdonjogáról végintézkedéssel történő rendelkezés esetén is szükség van a mezőgazdasági igazgatási szerv jóváhagyására.¹² Ez alól kivételt jelent, ha az örökös közeli hozzátartozója az öröknyónak.¹³ Am végintézkedési öröklés esetén vannak bizonyos eltérések a föld tulajdonjoga megszerzésének jóváhagyására irányuló eljárásban. Az egyik ilyen, hogy a közjegyző fogja megküldeni a végintézkedést a hagyatéki eljárás keretében a föld tulajdonjogának megszerzését illetően jóváhagyás céljából a mezőgazdasági igazgatási szervnek.

A föld tulajdonjogának végintézkedéssel történő megszerzésének jóváhagyására irányuló eljárásban figyelmen kívül kell hagyni az elővásárlási jogról, az elővásárlásra jogosultakról, az elővásárlásra jogosult elfogadó jognyilatkozatáról, a jegyzékről, a tulajdonos választási jogáról, és az ezzel összefüggő, a mezőgazdasági igazgatási szerv általi kijelöléséről szóló rendelkezéseket. Különbösg még az adásvételi szerződés hatósági jóváhagyásához¹⁴ képest, hogy az eljárásban nem kell megkeresni a helyi földbizottságot az állásfoglalásának beszerzése céljából.

⁸ Erről bővebben lásd SZILÁGYI János Ede: *A földforgalmi törvény elfogadásának indokai, körülményei és főbb intézményei*. In: Korom Ágoston (szerk.): *Az új magyar földforgalmi szabályozás az uniós jogban*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2013. 110-111.

⁹ Fftv. 10. § (2)-(3) bek.

¹⁰ Fftv. 16. § (1) bek.

¹¹ Lásd még: BOBVOVS Pál – HEGYES Péter: *A földforgalom és földhasználat alapintézményei*. SZTE ÁJK – JATE Press, Szeged, 2015. 64.; JAKAB Nóra – SZILÁGYI János Ede: *New tendencies in connection with the legal status of cohabitantes and their children in the agricultural enterprise in Hungary*. *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2013. évf. 15. szám, 52-57.

¹² Fftv. 7. § (1) bek.

¹³ Fftv. 36. § (1) bek. d) pontja. A földforgalmi törvény alkalmazásában közeli hozzátartozó a házastárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbecfogadott, a mostoha- és a nevelt gyermek, az örökbecfogadó-, a mostoha- és a nevelésszülő és a testvér. (Fftv. 5. § 13.) Tehát a jogeset szerinti két végrendeleti örökös nem minősül közeli hozzátartozónak, így az ő tulajdonszerzésükhöz szükséges a hatóság jóváhagyása.

¹⁴ A hatósági jóváhagyásról bővebben lásd JANI Péter: *A termőföld-szerzés hatósági engedélyezésének szabályozása de lege lata és de lege ferenda*. In: Ágoston Eszter Ildikó (szerk.): *Komplementer kutatási irányok és eredmények az agrár-, a környezeti- és a szövetkezeti jogban*. SZTE-ÁJK, Szeged, 2013. 15-28.

A mezőgazdasági igazgatási szerv azt vizsgálja, hogy az örökös szerzőképessége fennáll-e, és a végintézkedés nem eredményezi-e tulajdonszerzési korlátozás megsértését vagy megkerülését. A mezőgazdasági igazgatási szerv a döntését közölni fogja a közjegyzővel is. Amennyiben a mezőgazdasági igazgatási szerv megtagadja az örökös javára a tulajdonszerzés jóváhagyását, akkor a végrendelet ezen rendelkezését érvénytelennek kell tekinteni.¹⁵ Ez szintén ellentétes a végintézkedési szabadság elvével, hiszen így az örökös végakarata nem fog érvényesülni.

A végintézkedési szabadságról általánosságban

A Ptk. az öröklés kapcsán egyik fő elvként kimondja a végintézkedés szabadságát,¹⁶ mely szerint az örökös a halála esetére vagyonáról vagy annak egy részéről végintézkedéssel szabadon rendelkezhet.¹⁷ Ebből az elvből következik az is, hogy amennyiben az örökös végintézkedés keretében rendelkezett a vagyonáról, akkor ez alapján történik az öröklés, hiszen ez lesz az örökös kifejezett akarata, mely elsőbbséget élvez a törvényes örökléssel szemben, mely az örökös vélelmezett akarát fogja jelenteni, tehát erre csak végintézkedés hiányában fog sor kerülni.¹⁸

A végintézkedési szabadságot érdemes több oldalról is megvizsgálnunk, hiszen ez egyrészt jelenti azt, hogy az örökös eldöntheti, hogy egyáltalán kíván-e halála esetére vagyonáról rendelkezni, hiszen ha ezt nem teszi, akkor úgy kell tekintenünk, hogy a törvényes öröklés szerint kívánja meghatározni az öröklés rendjét. Másrészt az alanyválasztás szabadságát is jelenti, hiszen az örökös szabadon dönthet arról, hogy kit kíván örökösének megnevezni, vagy éppen kit szeretne kitagadni. Természetesen beszélnünk kell a tartalom szabadságáról is ezen kérdés kapcsán. Az örökös szabadon rendelkezhet a hagyatékáról, eldöntheti, például hogy melyik örökös melyik vagyontárgyat örökölje, vagy meghatározhatja a hagyaték megosztásának arányát. De itt szükséges megemlítenünk azt a lehetőséget is, hogy pozitív vagy akár negatív tartalommal is rendelkezhet a vagyonáról, tehát meghatározhatja, hogy a hagyatékából kinek és mit szeretne juttatni (pozitív tartalom), de lehetősége van arra is, hogy csak kitagadást, vagy kizárást fogalmazzon meg végintézkedésében¹⁹ (negatív tartalom). Az utolsó oldalt pedig a formaválasztás szabadsága jelenti, hiszen az örökös egyoldalú jognyilatkozatával (végrendelet), de akár kétoldalú jogüggyellett (öröklési szerződés, halál esetére szóló ajándékozás) is rendelkezhet vagyonáról halála esetére.²⁰

¹⁵ Fftv. 34. §

¹⁶ Már az 1928-as Magyar Magánjogi Törvényjavaslat is kimondja, hogy az örökös akár egész vagyonáról, akár annak egy részéről rendelkezhet: TELLER Miksa: *Végintézkedésen alapuló öröklés*. In: Szladits Károly (szerk.): Magyar magánjog VI. kötet, Öröklési jog. Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest, 1939. 228.

¹⁷ Ptk. 7:10. §

¹⁸ Érdemes megjegyeznünk, hogy a két öröklési jogcím érvényesülhet egymás mellett is.

¹⁹ PK 86. állásfoglalás

²⁰ BARZÓ Tímea – JUHÁSZ Ágnes – PUSZTAHELYI Réka – SÁPI Edit: *Öröklési jog*. Novotni Alapítvány, Miskolc, 2016. 28.; PETRIK Ferenc (szerk.): *Az öröklés joga*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1991. 116.

A végintézkedési szabadság korlátai a mezőgazdasági földek öröklése esetén

A korábban elemzett, 2014 óta hatályban lévő szabályok főként az alanyválasztás szabadságát, valamint a tartalom szabadságát korlátozzák. A tulajdonszerzési jogosultság feltételeinél tárgyalt nyilatkozatok, melyeket a tulajdonszerzőnek meg kell tennie, az örökhagyó szabad alanyválasztását fogják korlátozni, hiszen ha nem teszi meg a nevezett örökös a szükséges nyilatkozatokat, akkor a hatóság nem fogja megadni a jóváhagyást, így a végintézkedésben szereplő örökös nem örökölheti a földet.

A földszerzési maximum az alanyválasztás szabadsága mellett a tartalom szabadságát is korlátozza, hiszen csak olyan személy javára rendelkezhet az örökhagyó, akinél a már tulajdonában lévő földdel együtt a juttatott terület nagysága nem haladja meg a törvény szerinti maximumot. De arra lehetősége van az örökhagyónak, hogy úgy hagyja rá örökösére a földjeit, hogy a földszerzési maximumon belül maradjon az örökös tulajdonában álló földek nagysága, ám ez jelentheti a tartalom szabadságának korlátozását például abban az esetben, ha az örökhagyó akarata eredetileg arra irányult volna, hogy minden földje végrendeleti örökösének a tulajdonába kerüljön, de emiatt csak a földjei egy bizonyos hányadát fogja az említett örökösére hagyni.

A hatósági jóváhagyás szintén a végintézkedési szabadság mindkét említett irányból történő megközelítésének korlátját jelenti, hiszen a mezőgazdasági igazgatási szerv minden nevezett örökös esetében meg fogja vizsgálni, hogy a tulajdonszerzési jogosultság feltételei fennállnak-e, és amennyiben valamelyik örökös javára a kifejtett tartalommal nem hagyja jóvá a tulajdonszerzést, akkor a végrendeletnek azt a rendelkezését érvénytelennek kell tekinteni.

Mivel nem tartozik az új földforgalmi törvény hatálya alá a mezőgazdasági földterületek törvényes öröklése, így a jogszabály által bevezetett korlátozások és szigorítások²¹ sem vonatkoznak arra az esetre, ha a föld törvényes öröklés tárgyát képezi. Ám a végintézkedési öröklésre alkalmazandóak az új törvény rendelkezései – a korábban már kifejtett különbségekkel –, ami pedig sérti a végintézkedési szabadság elvét, hiszen a mezőgazdasági igazgatási szerv vizsgálatával, és esetlegesen a jóváhagyást tartalmazó hatósági bizonyítvány kiadásának megtagadásával megakadályozza, hogy az örökhagyó akarata érvényre jusson, ezen részében érvénytelen lesz a végrendelet és a föld a törvényes öröklési rend szerint fog öröklődni. Amit bár az örökhagyó vélelmezett akaratának tekintünk, de mivel végintézkedésében az örökhagyó konkrétan rendelkezett a földről, így az lesz a kifejezett végakarata, mely így nem fog érvényesülni, tehát az örökhagyó végintézkedési szabadsága erősen korlátozott.

²¹ Például, hogy földművesnek nem minősülő személy legfeljebb 1 hektár föld tulajdonjogát szerezheti meg, de korlátozást jelent még a hatósági jóváhagyás intézménye is.

A végintézkedés szabadsága szemben a földforgalmi törvény megalkotásának céljaival

Korábban a mezőgazdasági földekre vonatkozó törvényes öröklési rendet vettük górcső alá,²² és több európai állam szabályozását is megvizsgálva²³ arra a következtetésre jutotunk, hogy szükség lenne speciális öröklési szabályokra a mezőgazdasági földek törvényes öröklése kapcsán. Ám mivel jelenleg még nem találunk ilyen szabályokat, így ezen természeti erőforrásunk, annak ellenére, hogy 2014-től komoly korlátozásokat vezetett be a jogalkotó a földtulajdonszerzés vonatkozásában, végintézkedés hiányában, a Ptk. szerinti törvényes öröklési rend alapján öröklődik, és nincs szükség a mezőgazdasági igazgatási szerv vizsgálatára, jóváhagyására, nem szükséges ez alapján, hogy földműves legyen az örökös, nem kell megtennie a tulajdonszerzéshez szükséges speciális – korábban már említett – nyilatkozatokat sem. Ezzel szemben, ha végintézkedés maradt az örökhagyó után, akkor az az alapján történő öröklésre már vonatkozni fognak ezek a korlátozások, amelyek mint már korábban is említettük, a végintézkedési szabadságnak is a korlátját jelentik, és mivel a törvényes öröklésre mindezen szabályok nem vonatkoznak, így ezen okból is megfontolandónak tartjuk azt a kérdést, hogy vajon szükségesek-e ezen korlátozások a végintézkedéssel történő földtulajdonszerzés vonatkozásában.

Mivel 2013-ban a földforgalmi törvény megalkotásával a jogalkotó célja az volt, hogy olyan személy szerezzék meg a föld tulajdonjogát, aki képes és kész is megművelni azt,²⁴ a törvény létrehozásának céljával teljes mértékben összeegyeztethető, hogy a végintézkedési örökléssel történő tulajdonszerzés esetén is meg kell felelni a jogszabályban megfogalmazott korlátoknak, azokat be kell tartani, valamint végintézkedéssel, ha nem vonatkoznának rá a korábbiakban kifejtett korlátozások, nagyon könnyen ki lehetne játszani a földforgalmi törvény tulajdonszerzésre vonatkozó szigorú szabályait. Ám ezzel szemben áll egy másik fontos, jelen tanulmányban már többször említett elv, mégpedig a végintézkedési szabadság elve. A kérdés az, hogy melyik elvet helyezzük a másik elé, melyik elv bír nagyobb jelentőséggel. A jogalkotó által a mezőgazdasági földforgalomba bevezetett „azé legyen a föld, aki képes azt megművelni”, vagy a Ptk.-ban nevesített, az öröklési jog alapját jelentő, végintézkedés szabadsága? Az előbbi elvet iránymutatásnak szánta a jogalkotó, ennek alárendelten alkották meg a földforgalmi törvény egyes rendelkezéseit. Ez alapján a földforgalmi törvénynek a földműveléssel nem foglalkozók földhöz jutásának háttérbe szorítását, valamint a spekuláció megszüntetését kell szolgálnia.²⁵ Ezzel szemben áll a végintézkedési szabadság elve, amely a tulajdonos rendelkezési szabadságából következik, és emellett a polgári magántulajdonra épülő jogrendszerek egyetemes elvének tekinthető,²⁶ mely már 1715 óta jelen van a jogrendszerünkben.²⁷ *Vékás Lajos* szerint a tulajdonos szabad

²² Lásd: HORNYÁK Zsófia – PRUGBERGER Tamás: *A föld öröklésének speciális szabályai*. In: Juhász Ágnes (szerk.): *Az új Ptk. öröklési jogi szabályai*. Novotni Alapítvány, Miskolc, 2016. 47-58.

²³ Lásd: HORNYÁK Zsófia: *A földöröklés szabályozása egyes európai országokban*. In: Csák Csilla (szerk.): *Ünnepi kötet Prugberger Tamás 80. születésnapjára*. megjelenés alatt.

²⁴ „Az új földtörvény vitaanyaga – A magyar föld védelmében” <http://2010-2014.kormany.hu/download/1/f1/90000/%C3%BAj%20f%C3%B6ldt%C3%B6rv%C3%A9ny%20koncepti%C3%B3.pdf> 8. (2016.11.10)

²⁵ Uo. 8.

²⁶ OSZTOVITS András (szerk.): *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja IV. kötet*. Opten Informatikai Kft., Budapest, 2014. 436.

²⁷ A végrendeletekről szóló, 1715. évi XXVII. törvénycikk törölte el azt az elvet, hogy csak az a végrendelet

rendelkezési jogának halála esetére is érvényesülnie kell, véleménye szerint a teljes végintézkedési szabadságnak csak egyetlen korlátja van, még hozzá a kötelesrész intézménye,²⁸ bár ennek valódi korlátozó jellegével kapcsolatosan ellentétes álláspontokkal találkozunk, ám ezen vitát jelen publikáció keretében nem kívánjuk bemutatni.

Záró gondolatok

Tekintetbe véve, hogy a törvényes öröklést kifejezetten kivette a törvényalkotó a földforgalmi törvény hatálya alól, így kicsit ellentmondásosnak érezzük, hogy a végintézkedéssel történő öröklésre ellenben vonatkoznak a törvény rendelkezései, hiszen törvényes öröklés esetén is könnyen előfordulhat, hogy olyan személy lesz az örökös, aki nem felel meg a földforgalmi törvényben megfogalmazott szempontoknak, ám erre mégsem vonatkoznak a korábban elemzett korlátozások. Így mivel törvényes örökösként nem kell megfelelni semmilyen egyéb, a földforgalmi törvényben meghatározott feltételnek ahhoz, hogy az örökös megszerezze a föld tulajdonjogát, ez alapján azt gondoljuk, hogy indokolatlan az, hogy a végintézkedési öröklésre pedig vonatkoznak a korlátok. Talán még ennél is erősebb az az érv a korlátozások alkalmazásával szemben a végintézkedési öröklés kapcsán, hogy így az örökhagyó nem rendelkezhet szabadon a vagyonáról halála esetére, hiszen annak ellenére, hogy ő megnevez valakit örökösként, egy másik szerv a halála után megvizsgálja, hogy ez a személy megfelel-e a földtulajdonszerzési korlátozásoknak, és ha úgy találja, hogy valamelyik feltétel nem teljesül, akkor nem az örökhagyó által megnevezett örökös fogja megszerezni a földet. Így azt mondhatjuk, hogy több szempontból is indokolt lenne a végintézkedési öröklésre vonatkozó földtulajdonszerzési korlátozások eltörlése.

Amennyiben a jövőben megalkotásra kerülne egy olyan jogszabály, amely a törvényes öröklés kérdését rendezné, vagy esetleg a földforgalmi törvény kiegészülne a törvényes örökléssel történő földtulajdonszerzésre vonatkozó szabályokkal – ahogy a legtöbb európai országban is –, akkor már következetesebb lenne a szabályozás, ám akkor is felmerülne a végintézkedési szabadság korlátozásának kérdése.

hatályos, mely az örökhagyó egész vagyonáról rendelkezik: lásd: TELLER, 1939. 228.

²⁸ VÉKÁS Lajos: *Öröklési jog*. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2008. 65.